

Coompanion remissvar gällande service i glesbygd

(SOU 2015:35)

Coompanion är en företagsrådgivande organisation för människor som vill starta företag tillsammans, i kooperativa verksamheter. Vi finns på 25 platser i landet och är representerade i Sveriges samtliga län. Coompanion breddar entreprenörskapet och ger människor som vill förverkliga företagsidéer tillsammans skraddarsydd information, företagsrådgivning och utbildning - från idé till framgångsrikt företagande. Kooperativt företagande är entreprenörskap på alla nivåer och fungerar ofta som ett bra verktyg för landsbygd- och glesbygdsutveckling. Coompanion har ca 120 medarbetare samt ägs och styrs lokalt av över 950 medlemmar vilka precis som vi, vill verka för ett demokratiskt företagande där samarbetet och allas engagemang är rena drivhuset för ekonomisk, social och hållbar tillväxt.

Coompanion anser att det är **positivt** att utredningen Service i glesbygd har **definierat** vad som ska anses vara en **grundläggande nivå av kommersiell service**. Vi **delar** därför utredningens **slutsats** att det krävs särskilda åtgärder för att säkra viss grundläggande service i särskilt utsatta områden av glesbygd. Vi anser dock att utredningens ambition att hitta breda anslag av servicelösningar **tyvärr** snarare resulterat i ett **relativt smalt driftstöd**. Allt stöd i näringsverksamhet hamnar oftast i en gråzon och påverkar marknaden, samtidigt som det är direkt nödvändigt för att upprätthålla servicen på landsbygd och i glesbygd. I denna gråzon finns också de som bedriver strikt näringsverksamhet och de som förlitar sig till ideella krafter för att klara servicen till en allt mer åldrande befolkning i lands- och glesbygd. Vi noterar även att serviceprogrammet inte tillför nya medel till landsbygden, utan omfördelar näringslivs-/investeringsmedel (1:1) till rena driftstöd. Utredningen bedömer att totalkostnaderna för både nya och gamla stöd kommer att understiga dagens kostnader och det nya stödet kan finansieras genom omfördelning vilket talar emot att ett nytt stöd skulle kunna åstadkomma någon avgörande förändring. Därför efterfrågar Coompanion en mer omfattande analys gällande effekterna av dessa nya driftstöd.

Arbetspendlingen från lands- och glesbygd till tätorterna erbjuder individer ett större serviceutbud, som påverkar köptroheten i den lokala butiken om servicen är för dåligt underbyggd. Därför är det viktigt att utveckla utbudet av såväl varor som tjänster som utvecklar och håller ihop bygden. Här anser vi att **statliga ombudsverksamheten spelar en viktig roll.**

Coompanion **stödjer utredningens förslag på indelning av områden (§7).** Definitionen av dessa områden följer Glesbygdsverkets indelning av tätort med minst 3000 innevånare, med 5-45 minuters avstånd till landsbygd och över 45 min till glesbygd anser vi vara rimliga avgränsningar. Det är dock **viktigt att undantag kan göras** efter särskild bedömning.

Coompanion anser vidare att stöd till **dagligvaruservice av allmänt ekonomiskt intresse i grunden ett bra och genomtänkt förslag (§8-10).** Vi vill dock poängtera att det även i dessa sammanhang **måste finnas utrymme för att undantag** ska kunna göras. Som exempel kan utgöra att två butiker finns med 14 km mellan sig och att avståndet till större butik/tätort är långt, då kan det finnas behov av att båda dessa butiker/ servicepunkter får stöd enligt denna paragraf så inte konkurrensen snedvrids samtidigt som servicen kan garanteras. Här måste den **samlade serviceplaneringen från såväl Länsstyrelsen som kommunen vara gällande** för bedömning vad som är nödvändiga servicepunkter.

Coompanion väljer att inte yttra sig om **stödbeloppets** storlek då vi anser att det i nuläget är omöjligt att avgöra ifall nivån är tillräcklig. Detta gäller för båda föreslagna stödbelopp. Vi uppmanar dock till en omfattande **utvärdering** av stödet så snart det låter sig göras. Vi uppfattar stödbeloppets storlek som ett försök, vilket måste utvärderas kontinuerligt. Som beskrivet ovan efterfrågar Coompanion en mer omfattande analys gällande effekterna av dessa nya driftstöd.

Coompanion anser att **servicebehovet bör styra** och vara mer avgörande än avståndet på 15 km (§ 14-16).

Coompanion **stödjer att länsstyrelsen svara för uppföljning och tillsyn (§23).** Kommunernas serviceplaner, som är kopplade till sina översiktsplaneringar, och Länsstyrelsens regionala serviceplaner är avgörande för ett strategiskt utvecklingsarbete i relation till Landsbygdsprogrammet. Detta kräver en regional tillsyn och samordning, för att nå bästa effekt för engagerade bybor som vill utveckla sin bygd.

Precis som omnämns i utredningen (sid 45-46) är en högre andel av de boende i glesbygd företagare jämfört med riket som helhet eftersom det ofta är nödvändigt för försörjning. Servicefrågor handlar därför i stor grad om att landsbygdsföretag ska ges rimliga förutsättningar för sin verksamhet och möjlighet att utvecklas. Antal nystartade företag är dock lägre i glesbygd varför incitament för ett dynamiskt näringsliv där

företag startas, utvecklas och växer behövs. Ofta handlar det om att människor tar tag i gemensamma problem och möjligheter för att utveckla sin bygd. **Coompanion är den organisation som ger affärsrådgivning till människor som tillsammans löser lokala behov.** Oavsett organisationsform bistår Coompanion med råd och stöd genom hela processen. Det finns också flera butiker som drivs som nykooperativ efter det att ICA eller Coop lämnat bygden.

Coompanion efterfrågar vidare en ett mer strategiskt arbete med **Lokalekonomiska analyser (LEA)** som underlag till, upprättande och genomförande av lokala utvecklingsplaner. På detta sätt får engagerande bybor verktyg för att genomföra ett målmedvetet utvecklingsarbete kopplat till sin servicepunkt, företag på orten och dess föreningsliv. De får själva bestämma sättet att organisera och inom vilka områden de behöver driva utveckling för en levande landsbygd.

Utredningen visar även på vikten av **bredbandsutbyggnad** (sid 87) där kombination av finansieringsstöd och lokalt engagemang med omfattande ideellt arbete har varit avgörande. De flesta fiberföreningar fungerar som ekonomiska föreningar och kan mycket väl ses som **ny-konsumentkooperativa** lösningar för dagens behov. Handboken för Fibernätföreningar ligger till grund för de flesta föreningar som startat sin verksamhet i landet. Den innehåller juridik och ekonomi för att sätt en organisation med affärsmodeller som fungerar för medlemmarna. Coompanion är mycket aktiva tillsammans med kommuner, Länsstyrelser, systemleverantörer och stamnätsägare. Detta måste i likhet med entreprenörskapet ses som en viktig del i servicelösningar till lands- och glesbygd.

Coompanion är den part som tillsammans med HSSL, Länsstyrelsen och kommunerna kan bedriva och **vara processledare för lokalt utvecklingsarbete.** Detta gäller framförallt samordningen i den sociala ekonomin, att både våga och **kunna gå från det ideella till att bedriva näringsverksamhet.** Vi har metoderna för att analysera den lokala ekonomin och verktygen för att genomföra lokala utvecklingsplaner. Vi jobbar med nätverkande för att ta tillvara både lärande och utveckling ur ett lokalt perspektiv. Dessutom har Coompanion Tillväxtverkets uppdrag att arbeta med lokal och regional utveckling vilket gör att vi kan vara med redan då program och strategier tas fram på regional nivå. Coompanion har också på många ställen goda och nära relationer med Leader-nätverken, vilka också bör vara en viktig aktör för service på landsbygden.

Gordon Hahn
Ordförande Coompanion Sverige

COOMPANION
KOOPERATIV UTVECKLING

Coompanion Sverige
Box 16355
103 26 Stockholm
www.coompanion.se
08 51516660